

LESBESCHRIJVING GROEP 1-2

DOELEN:

- Leerlingen weten welke walvissen er in de Noordzee leven.
- Leerlingen weten welk voedsel de walvissen eten.
- Leerlingen weten op welke manier de walvissen met elkaar communiceren.
- Leerlingen weten wat de rol van SOS Dolfijn is.
- Leerlingen ervaren de bewegingen van een walvis.

TIJD:

20-40 minuten per les.

BENODIGDHEDEN:

Les 1

- Een digibord met internetverbinding en toegang tot de educatieve website: www.dewalviswerelddichtbij.nl.
- Kleurplaten van de verschillende dieren (zie website).
- Een groot blauw vel papier. Hierop wordt de onderwaterwereld nagebootst (A3/A2).
- Kleurpotloden, lijm, scharen.

Les 2

- Zie benodigdheden les 1.
- Grote ruimte waarin leerlingen vrij kunnen bewegen.

LES 1. DE WALVISSEN IN ZEE

Deze les gaat over de walvissoorten in de zee en hoe ze eruit zien.

1. INTRODUCTIEVERHAAL VEERLE DE BRUINVIS

Geef aan dat u het verhaal van Veerle en haar vrienden gaat vertellen. Bij het verhaal hoort ook een praatplaat. Veerle is een bruinvis die woont in de Noordzee. Open de praatplaat via de educatieve website. Tijdens het verhaal stelt u de leerlingen enkele vragen. Na het verhaal volgen verschillende opdrachten.

Het verhaal en de bijhorende vragen vindt u op pagina 4.

2. IN GESPREK

Laat de praatplaat op het digibord staan en voer de volgende opdrachten uit. Deze hebben betrekking op het verhaal van Veerle en de praatplaat.

Opdracht 1

Bekijk en bespreek de praatplaat en stel verdiepingsvragen.

- Is Veerle de enige walvis in deze zee?
Antwoord is nee.
- Welke walvissoorten op de praatplaat herkennen de leerlingen nog meer?
Antwoord: beweeg de cursor van de muis over de walvis.

Opdracht 2

Geef aan dat u een beschrijving gaat geven van de walvissen op de praatplaat (zie pagina 3). Kunnen de leerlingen het goede dier aanwijzen?

Opdracht 3

Een bruinvis kan maximaal 190 centimeter worden. Wisten de leerlingen dat? Maak samen met de leerlingen zichtbaar hoe lang dat is.

Bijvoorbeeld door:

- leerlingen naast elkaar te laten staan. Hoeveel leerlingen moeten er naast elkaar staan om even lang te zijn als Veerle?
- materialen (ballen/blokken o.i.d.) naast elkaar te laten leggen. Hoeveel moeten er naast elkaar liggen?

tuimelaar | Ik ben een dolfijn en mij heb je vast weleens eerder gezien. Ik heb een lange snuit en ben helemaal grijs. Mijn mond ziet eruit alsof ik altijd heel blij ben. Ik kan goed boven het water springen.

bultrug | Ik ben een hele grote walvis. Mijn mond is bedekt met knobbels en ik heb grote lange witte borstvinnen. Mijn keel kan ik heel wijd maken zodat ik in 1x heel veel vissen kan opslurpen.

potvis | Ik ben een enorme walvis. Ik heb een grote vierkante kop die lijkt op een boomstam. Ik heb scherpe tanden en mijn kleine rugvin lijkt op een driehoek. Ik kan super diep duiken.

witsnuitdolfijn | Ik ben een dolfijn! Ik ben niet heel groot en ook niet heel klein. Ik heb een witte snuit, daar heb ik mijn naam ook vandaan. Mijn rugvin is hoog en lijkt op een halve maan. De bovenkant van mijn lijf is zwart met grijs en wit. Mijn buik helemaal wit.

dwergvinvis | Vinvissen zijn erg groot. Maar ik ben een dwergvinvis, en dus best klein. Ik heb een kleine vin achter op mijn rug. De bovenkant van mijn lijf is donker grijs. De onderkant van mijn lijf is wit. Op mijn borstvinnen heb ik een witte vlek.

gewone dolfijn | Ik ben een dolfijn met een lange snuit. Mijn lijf heeft drie kleuren. Ik heb een witte buik, een zwarte rug en op mijn zijkant ben ik grijs en geel!

3. VERWERKING EN AFSLUITING.

Met de hele klas gaan jullie de zee van de praatplaat namaken. Pak een groot blauw vel (A3 of A2). Elke leerling krijgt een kleurplaat om één van de dieren op de praatplaat in te kleuren.

De gekleurde dieren worden uitgeknipt en op een groot blauw vel geplakt. Schrijf bij elk dier de naam. Doe dit samen met de klas. Herhaal indien nodig opdracht 2.

De kleurplaten kunt u via de educatieve website selecteren, downloaden en printen.

HET VERHAAL VAN VEERLE

“Hallo allemaal! Mijn naam is Veerle. Ik ben een Bruinvis en woon in de Noordzee. Ik ben niet heel groot en ik lijk op een dolfijn. Mijn snuit is kort en rond. Mijn lichaam is donkergrijs met wit. Ik kan wel 10 jaar worden. Dat is best oud voor een bruinvis! Weet jij waar ik zwem?”

Samen met de andere walvissen en dieren is het leven in de zee een groot avontuur. In de zee doen we heel andere dingen dan jullie doen. Omdat bruinvissen niet kunnen lopen, zwemmen we. Door onze staart te bewegen, komen we vooruit. Op onze rug zit een rugvin. Daardoor kunnen we goed recht blijven zwemmen. De vinnen aan de zijkant van ons lijf zijn borstvinnen. Die gebruiken we om te sturen.”

* Vragen deel 1 (zie bladzijde 5)

“Ik heb gehoord dat jullie woorden gebruiken om met elkaar te kunnen praten. Wat gek! Om te praten, gebruiken wij klikgeluiden. Die sturen we naar elkaar toe. We vangen ze op en zo kunnen we met elkaar praten. Wil je weten hoe dat klinkt? Klik dan eens op mij op de praatplaat.

Ook eten wij heel andere dingen dan jullie! Geen aardappelen, groenten of brood, maar vissen! Heel veel vissen! De hele dag zijn we onder water aan het jagen op vis. We kunnen wel 10 vissen per minuut vangen. Vissen zijn super lekker.”

* Vragen deel 2 (zie bladzijde 5)

“Tussen het jagen door speel ik veel met mijn vriendjes. We zwemmen hard achter elkaar aan. Kijk maar naar het filmpje op de praatplaat. Met onze vinnen raken we elkaar dan aan. Het lijkt dan wel alsof we elkaar een knuffel geven. Spelen jullie ook veel? (Geef de leerlingen tijd om antwoord te geven).

Het leven in zee is heel fijn. Maar toch moeten we goed opletten, want het is soms best gevaarlijk! De mens gebruikt visnetten in zee om vis te vangen. Als we met onze vinnen in die netten blijven steken, kunnen we vast komen te zitten, gewond raken of verdrinken.

Als we ziek of gewond zijn spoelen we soms aan op het strand. De mensen van SOS Dolfijn komen ons dan helpen. Zij halen ons van het strand en zorgen ervoor dat we weer sterk en gezond worden. Daarna brengen ze ons terug naar huis, naar de zee.”

Vragen deel 1:

- Kijk eens naar de praatplaat. Kunnen jullie Veerle de bruinvis vinden? Wijs haar aan.
- Waar woont Veerle? In de Noordzee.
- De Noordzee is de zee bij Nederland. Zijn de leerlingen er al eens geweest? Hoe ziet de zee eruit? Hebben ze hier al eens zeedieren gezien? Of schelpen verzameld?

Leg eventueel uit dat schelpen het 'huis' zijn van zeedieren zoals zeeslakken. De zeeslakken worden door meeuwen opgegeten en de schelpen blijven achter.

Vragen deel 2:

- Wat is er allemaal anders/verschillend tussen mensen en de bruinvis?
- Kunnen de leerlingen het geluid van de bruinvissen nadoen? Maak samen klikgeluiden.
- Hebben de leerlingen al eens een bruinvis, dolfijn of grote walvis gezien?
- Hoe kunnen de bruinvissen eigenlijk onder water ademen?

De bruinvis, maar ook andere walvissen, moeten naar boven komen om adem te halen. Hij heeft een blaasgat boven op zijn hoofd waarmee hij boven water adem haalt. Een bruinvis kan 5 minuten zijn adem inhouden!

**DE
WALVISWERELD
DICHTBIJ**

LES 2. HET ETEN VAN WALVISSEN, HOE ZE BEWEGEN, PRATEN EN VERDWALEN.

In deze les volgt een verdieping in het voedsel van de dieren, hoe ze bewegen, communiceren en wat er gebeurt als de dieren verdwalen.

1. VOORKENNIS ACTIVEREN

Herhaal kort het verhaal van Veerle en haar vrienden uit les 1. Bespreek de praatplaat nog een keer aan de hand van de volgende opdrachten. Voer de bewegingsopdrachten uit in de speelzaal of op het speelplaats.

Opdracht 1

Bekijk met de leerlingen de praatplaat nogmaals.

- Kennen de leerlingen Veerle nog? Kunnen ze haar aanwijzen?
- Weten de leerlingen nog welke dieren er op de plaat staan?

Opdracht 2

Stel de leerlingen veel vragen om de recent opgedane woordenschat te herhalen. Alle vragen zijn gerelateerd aan het verhaal dat in de eerste les aan bod is gekomen.

- Wat weten de leerlingen nog van Veerle?
- Wat vindt Veerle van het leven in de zee?
- Wat eet Veerle het liefst de hele dag?
- Hoe praten de bruinvissen met elkaar?
- Wat gebeurt er met bruinvissen die ziek zijn en niet meer goed kunnen zwemmen?
- Wie helpt de bruinvissen als ze op het strand aanspoelen?

2. BEWEGINGSOPDRACHTEN

Ga naar de speelzaal of een vergelijkbare ruimte waar leerlingen ruimtelijk kunnen bewegen. Hier kunt u de volgende drie bewegingsactiviteiten uitvoeren die gerelateerd zijn aan het verhaal van Veerle.

Activiteit 1

De leerlingen zitten op de grond. Leg uit dat veel vissen bij elkaar ook wel een school heet. Scholen vissen blijven dicht bij elkaar tot de bruinvis eraan komt. Dan zwemmen ze snel uit elkaar om de bruinvis af te leiden. Dit spel tussen de vissen en de bruinvis gaan jullie nu samen oefenen.

Wijs één leerling aan die Veerle speelt. Deze leerling blijft bij u staan tot u fluit. Dan rent ze naar de school vissen toe. Laat de leerlingen nu als een school vissen rondlopen, dicht bij elkaar.

- Als u fluit, komt Veerle de bruinvis eraan en rennen de overige leerlingen snel weg van de bruinvis.
- Als u klapt komt Veerle weer bij u staan en loopt de school vissen weer dicht bij elkaar als een groep. Verhoog telkens het tempo.

Fluit of klap twee keer en geef aan dat de leerlingen ergens in de zaal gaan zitten.

- Laat de leerlingen op hun rug gaan liggen. Kunnen ze zich liggend op hun rug bewegen als een bruinvis?
- Laat de leerlingen zich omdraaien op hun buik. Kunnen ze zich nu ook bewegen als een bruinvis?

Activiteit 2

Deze activiteit is een tikspel waarbij de leerlingen als kleine vissen rondrennen door de speelzaal. Een leerling is Veerle de bruinvis, de tikker. Wanneer de leerlingen getikt worden, gaan ze op de grond zitten. Leerlingen die nog vrij lopen kunnen de gevangen leerlingen bevrijden door ze te tikken.

In de speelzaal liggen ook hoepels. In de hoepels kunnen ze niet getikt worden.

Het tikspel eindigt wanneer u dat aangeeft.

Activiteit 3

Deze activiteit is vergelijkbaar met het spel 'De Chinese muur'. De leerlingen rennen van de ene naar de andere kant. Veerle de bruinvis staat in het midden van de speelzaal en probeert vissen te vangen.

De gevangen leerlingen pakken Veerle 's handen vast en vormen zo een muur. Het wordt steeds lastiger om langs

te rennen! Wie blijft als laatste over?

3. AFRONDEND KRINGGESPREK

Start het gesprek door terug te pakken naar het laatste stukje van het verhaal over Veerle, waarin gesproken wordt over de gevaren van de zee. Hoe kunnen we er samen voor zorgen dat de bruinvissen niet meer in de visnetten vast komen te zitten? Hebben de leerlingen hier ideeën over?

Vraag de leerlingen of er in de zee nog meer gevaren voor de walvissen zijn. Vraag op basis van de input hoe we die gevaren kunnen oplossen, zodat de zee weer veilig wordt.

Gevaren die de leerlingen eventueel kunnen benoemen:

- Vast raken in visnetten, maar ook touwen.
- Plastic en afval in zee waar de dieren in kunnen stikken of wat ze opeten. In het plastic zitten slechte en giftige stoffen.
- Te weinig vis in de zee en dus te weinig voedsel.
- Te harde geluiden van boten.
- Botsingen met boten.
- Water dat warmer wordt. Sommige walvissen zwemmen het liefst in kouder water.

